

Wyrok z dnia 18 marca 2008 r.

II PK 252/07

Przepis art. 98a ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 26, poz. 117 ze zm.) nie ustanawiał możliwości umownego ustalenia prawa twórcy wzoru użytkowego do wynagrodzenia za korzystanie z tego wzoru przez przedsiębiorcę w oderwaniu od maksymalnie określonego przez ustawodawcę prawa ochronnego (art. 8 ust. 1 i art. 80 ust. 2 ustawy).

Przewodniczący SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca),
Sędziowie: SN Roman Kuczyński, SA Jolanta Pietrzak.

Sąd Najwyższy, na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 marca 2008 r., po rozpoznaniu sprawy z powództwa Andrzeja S. przeciwko Przemysłowemu Centrum Optyki S. z siedzibą w W. o zapłatę, na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 kwietnia 2007 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 19 września 2006 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od Przemysłowego Centrum Optyki SA z siedzibą w W. na rzecz powoda Andrzeja S. kwotę 73.080 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem wynagrodzenia za stosowanie projektów wynalazczych, a w pozostałej części powództwo oddalił. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne. Powód jest współtwórcą „urządzenia do samoosłony czołgu” i „szerokopasmowej głowicy detekcyjnej do urządzenia samoosłony czołgu” stosowanych w wyrobie produkowanym przez stronę pozwaną i sprzedawanym pod nazwą O. Procentowy udział powoda w opracowaniu projektów wynalazczych wynosił odpowiednio 26 i 9 procent. Umową z dnia 2 kwietnia 1996 r. pozwane Centrum zobowiązało się do wypłaty wynagrodzenia twórcom. Przez wyrób strony rozumiały także wyroby pochodne wynikające z modernizacji

oraz aplikacji dla kolejnych zastosowań. W umowie określono wynagrodzenie każdego współtwórcy od każdego sprzedanego egzemplarza. Przedmiotowa umowa była wykonywana, a powód otrzymywał stosowne wynagrodzenie do końca pierwszego kwartału 2003 r. Wyrób O. był rozwijany i wdrażano do produkcji jego kolejne wersje. Aby umożliwić nowym twórcom pobieranie wynagrodzenia sporządzono w roku 2000 lub 2001 aneks do umowy. W latach 2001 - 2003 strona pozwana sprzedała 43 sztuki wyrobu O. 1 i 73 sztuki wyrobu O. 3. Wyrób O. 3 jest wyrobem pochodnym w stosunku do wyrobu O.

W tak ustalony stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powód był współtwórcą projektów stosowanych w wyrobie O. i stroną umowy z dnia 2 kwietnia 1996 r. Z umowy tej wynika, że nie było wymagane aby projekty wynalazcze korzystały z ochrony patentowej służącej w dacie produkowania zmodernizowanego wyrobu. Wystarczające było, aby w wyrobie pochodnym zastosowanie znalazły „fragmenty wyrobu wytwarzane w oparciu o projekty wynalazcze”, niezależnie od ochrony patentowej. Takie fragmenty znalazły zastosowanie, a zatem roszczenie było słuszne i znajduje podstawę w treści art. 353 § 1 k.c. Wysokość świadczenia została obliczona stosownie do umowy, udziału powoda jako współtwórcy i ilości sprzedanych wyrobów O.

Wyrokiem dnia 4 kwietnia 2007 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił powyższy wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo o zapłatę kwoty 73.080 zł. W ocenie Sądu drugiej instancji, w sprawie doszło do naruszenia art. 98a i art. 98b w związku z art. 8 i art. 80 ustawy o wynalazczości oraz art. 56 i art. 353¹ k.c. Przy prawidłowo ustalonym stanie faktycznym, że umowa dotyczyła prawa do wynagrodzenia współtwórców projektów wynalazczych za ich stosowanie w wyrobie O. oraz w wyrobach pochodnych i że prawa ochronne do tych wynalazków wygasły, Sąd pierwszej instancji nie ocenił należycie charakteru umowy, a w konsekwencji wadliwie uznał, iż w ramach swobody umów możliwe było takie jej odczytywanie, że prawo do wynagrodzenia dla twórcy projektu wynalazczego przysługuje niezależnie od czasokresu trwania prawa ochronnego. Tymczasem swoboda umów wyrażona w art. 353¹ k.c. zastrzega zarazem, że jej treść lub cel nie może sprzeciwiać się naturze stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Podobny korelat dla odczytywania treści umowy wprowadza art. 56 k.c. W niniejszej sprawie umowa jednoznacznie wskazywała już w samym tytule, że dotyczy wynagrodzenia za stosowanie projektów wynalazczych w wyrobie O., a projekty te zostały opisane stosownie do

unormowań ustawy o wynalazczości, z przywołaniem numeru zgłoszenia w Urzędzie Patentowym. Skoro tak, to przedmiotowa umowa była umową, której zasadnicze ramy wyznacza ustawa o wynalazczości z 1972 r. Zakres unormowania tej ustawy wynika z jej art. 1, natomiast art. 8 przesądza między innymi o tym, że twórcy projektu wynalazczego przysługuje, na warunkach określonych w ustawie, prawo ochronne oraz prawo do wynagrodzenia. Niesporne jest w sprawie, że projekty wynalazcze, których współautorem był powód, były wzorami użytkowymi i że prawa ochronne do nich wygasły. Zgodnie z art. 80 ustawy, przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego korzystania z wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Państwa; prawo to trwa pięć lat od daty zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym i może być przedłużone na wniosek uprawnionego z prawa ochronnego, do którego to przedłużenia nie doszło w rozpoznawanej sprawie. Przepisy art. 98 oraz 98a i 98b normują prawa twórcy wynalazku do wynagrodzenia. Strona pozwana przyjęła projekty wynalazcze do zarobkowego wykorzystania i stosownie do art. 98a ustawy oraz umowy z 1996 r. powodowi przysługiwało prawo do wynagrodzenia. Jednakże Sąd pierwszej instancji wadliwie odczytał wynikającą z art. 98a ust. 1 *in fine* ustawy swobodę umów, błędnie uznając, że prawo do wynagrodzenia jest niezależne od samego trwania praw ochronnych na wzór użytkowy. Sąd Apelacyjny wskazał, że treść umowy musi być odczytywana stosownie do przesłanek określonych w art. 56 k.c. i powołał się na pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 grudnia 1986 r., IV PR 380/86, zgodnie z którym twórcy wzoru użytkowego nie przysługuje prawo do wynagrodzenia po wygaśnięciu prawa ochronnego tegoż wzoru z upływem pierwszego 5-letniego okresu ochronnego i nieprzedłużenia prawa ochronnego na okres dalszych 5 lat. Sąd Apelacyjny wskazał nadto, że Sąd pierwszej instancji bezpodstawnie uznał, iż postanowienia umowy przesadzają o przysługiwaniu powodowi prawa do wynagrodzenia niezależnie od czasu trwania praw ochronnych. Nie wynika to z żadnego postanowienia umowy, a jej istotna treść jest skorelowana z unormowaniem ustawy o wynalazczości. Nie stanowi takiego wyłomu § 8 umowy w powiązaniu z treścią jej § 1, charakterem umowy i istotą praw twórców do wynalazków, które miały i mają charakter czasowy.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku powód zarzucił naruszenie prawa materialnego, to jest: 1) art. 8 ustawy o wynalazczości, przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że wyłącznie ustawa reguluje warunki nabycia bądź utraty prawa

do wynagrodzenia twórców; 2) art. 80 ustawy o wynalazczości, przez jego błędną wykładnię, wedle której uzyskanie prawa ochronnego, uprawniającego do wyłącznego korzystania z wzoru użytkowego w sposób zarobkowy na całym obszarze Państwa, czy też jego wygaśnięcie (na skutek braku przedłużenia tego prawa jak to miało miejsce w niniejszej sprawie) wyznacza granice czasowe prawa do wynagrodzenia za stosowanie projektów wynalazczych; 3) art. 98a i art. 98b ustawy o wynalazczości, znowelizowanej w zakresie brzmienia wymienionych przepisów ustawą z dnia 30 października 1992 r., przez błędną ich wykładnię i przyjęcie, że prawo do wynagrodzenia twórców wzorów użytkowych jest zależne od czasu trwania prawa ochronnego tego wzoru; 4) art. 98a ust. 1 ustawy o wynalazczości „w związku z art. 1 pkt 53 w nawiązaniu do pkt 52 ust. 2 i 3” ustawy z dnia 30 października 1992 r. w związku z art. 315 ust. 2 ustawy - Prawo własności przemysłowej, poprzez niezastosowanie wymienionych przepisów do ustalonego w sprawie stanu faktycznego; 5) art. 65 § 2 k.c., poprzez jego niezastosowanie dla dokonania wykładni treści oświadczeń woli ujętych w umowie z dnia 2 kwietnia 1996 r. w sprawie wynagrodzenia za stosowanie projektów wynalazczych oraz w aneksie do tej umowy, co doprowadziło do błędnej wykładni tych oświadczeń; 6) art. 353¹ k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zawarta przez strony umowa sprzeciwiała się naturze, ustawie i zasadom współżycia społecznego; 7) art. 56 k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zasadnicze ramy umowy z dnia 2 kwietnia 1996 r. wyznacza ustawa o wynalazczości. Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniesiono, że Sąd Apelacyjny nie wskazał na czym polega związek art. 8 z art. 98a i 98b ustawy o wynalazczości. Tymczasem, gdyby przyjąć, że wyłącznie ustawa regulowała prawo do wynagrodzenia twórców projektów wynalazczych, przepis art. 8 pozostawałby w oczywistej sprzeczności z przepisami art. 98a i 98b w brzmieniu nadanym nowelą z dnia 30 października 1992 r. Przepisy te ustalają generalne zasady wynagradzania twórców, jednakże zasady te mogą mieć zastosowanie dopiero wówczas, gdy umowa pomiędzy twórcą a przedsiębiorcą nie stanowi inaczej. Oznacza to, że warunki określone w ustawie to także warunki wynikające z umowy. W ocenie skarżącego, przepis art. 80 ustawy o wynalazczości nie pozostaje w żadnym związku z jej art. 98a ust. 1, gdyż ten ostatni prawo twórcy wynalazku do wynagrodzenia uzależnia od enumeratywnie wymienio-

nych warunków przysługiwania przedsiębiorcy prawa do patentu na podstawie art. 20 ust. 2 lub prawa do korzystania z wynalazku na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy, z zastrzeżeniem, że umowa może stanowić inaczej, nie zawiera natomiast jakichkolwiek odniesień do praw ochronnych na wzory użytkowe. Takim odniesieniem nie może być art. 98b ustawy, gdyż ustanawia on zasadę odpowiedniego stosowania do twórców wzorów użytkowych przepisów art. 98 i art. 98a tej ustawy. Sąd drugiej instancji nie dokonał jakiegokolwiek wykładni art. 98a ust. 1 ustawy, nie wskazując, w jakim zakresie zasada swobody umów (ujęta w art. 98a ust. 1) może mieć zastosowanie oraz jaki jest związek tego przepisu z art. 8 i art. 80 ustawy. W ustawie o wynalazczości brak jest przepisu, z którego jednoznacznie wynikałoby uzależnienie prawa twórcy wzoru użytkowego do wynagrodzenia od czasu trwania praw ochronnych. W związku z wprowadzeniem art. 98a ust. 1 i art. 98b dopiero ustawą zmieniającą z dnia 30 października 1992 r., chybione jest powołanie się przez Sąd drugiej instancji na pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 1986 r., IV PR 380/86. Skarżący wskazał, że Sąd Apelacyjny dla dokonania właściwej wykładni umowy winien był oprzeć się na przepisie art. 65 § 2 k.c. i zbadać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy. Wolą stron było ustalenie zasad wynagradzania twórców i osób współdziałających z tytułu sprzedawanych wyrobów O. oraz ustalenie prawa do tego wynagrodzenia niezależnie od okresu ochronnego. Zdaniem skarżącego, wynika to również z okoliczności, że strony w łączącej je umowie uwzględniły prawo do wynagrodzenia za sprzedawane wyroby pochodne, niepodlegające ochronie. Skoro ustawa o wynalazczości przewidywała zastrzeżenie umownego regulowania stosunków pomiędzy twórcą a przedsiębiorcą, statuując zasadę swobody umów w zakresie ustalania prawa do sposobu wynagradzania twórców wzorów użytkowych, to treść i cel takiej umowy nie sprzeciwia się ustawie, naturze stosunku bądź zasadom współżycia społecznego. W konsekwencji ustawa o wynalazczości może mieć zastosowanie do umowy z dnia 2 kwietnia 1996 r. wyłącznie w zakresie nieunormowanym w tej umowie, natomiast co do ustalonych w niej zasad i sposobu wynagrodzenia twórców pierwszorzędne znaczenie mają przepisy umowy a nie tej ustawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga powoda opiera się wyłącznie na zarzutach sformułowanych w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), co oznacza, że Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c.). W pierwszej kolejności rozważeniu należy poddać kwestionowany przez skarżącego związek zachodzący między art. 98a ust. 1 a art. 8 i art. 80 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 26, poz. 117 ze zm.), w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 30 października 1992 r. o zmianie ustawy o wynalazczości i ustawy o Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1993 r. Nr 4, poz. 14 ze zm.). Kwestia ta ma bowiem przesądzające znaczenie dla oceny zasadności pozostałych zarzutów podnoszonych przez skarżącego. Przepisy powołanej wyżej ustawy o wynalazczości znajdują zastosowanie w niniejszej sprawie poprzez art. 315 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.). Zgodnie z art. 1 ustawy o wynalazczości, jej zakresem objęte są stosunki w zakresie projektów wynalazczych, pod którym to określeniem rozumie się wynalazki, wzory użytkowe i projekty racjonalizatorskie. W myśl art. 8 ust. 1 tej ustawy, określa ona warunki, na jakich twórcy projektu wynalazczego przysługuje prawo do uzyskania patentu, prawa ochronnego oraz prawo do wynagrodzenia. Stosownie do art. 80 ustawy o wynalazczości, przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego korzystania z wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na obszarze całego Państwa (ust. 1); prawo ochronne trwa pięć lat od daty zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym i - na wniosek uprawnionego z prawa ochronnego - może ono być przedłużone do dalszych pięciu lat (ust. 2). Przesłanki prawa twórcy wynalazku do wynagrodzenia za korzystanie z tego wynalazku przez przedsiębiorcę oraz zasady ustalania wysokości wynagrodzenia i jego wypłaty określone zostały w obowiązującym od dnia 16 kwietnia 1993 r. przepisie art. 98a ustawy, stosowanym odpowiednio do twórcy wzoru użytkowego poprzez art. 98b. Zgodnie z art. 98a ustawy o wynalazczości, twórca wynalazku ma prawo do wynagrodzenia za korzystanie z tego wynalazku przez przedsiębiorcę, gdy przedsiębiorcy temu przysługuje prawo do patentu zgodnie z przepisami art. 20 ust. 2 lub art. 98 ust. 2 albo prawo do korzystania z wynalazku na podstawie art. 20 ust. 3, chyba że umowa stanowi inaczej (ust. 1); jeżeli umowa nie stanowi inaczej, wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, ustala przedsiębiorca w słusznej proporcji do korzyści uzyskanych z wynalazku przez przedsiębiorcę (ust. 2), jeżeli umowa nie stanowi inaczej,

wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, z zachowaniem zasady określonej w ust. 2, wypłaca się w całości najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy po upływie roku od dnia uzyskania pierwszych korzyści z wynalazku lub w częściach w ciągu dwóch miesięcy po upływie każdego roku uzyskiwania korzyści z wynalazku (ust. 3).

Analiza art. 98a ustawy wskazuje, że pogląd skarżącego, jakoby regulacje ustawowe znajdowały zastosowanie wyłącznie w zakresie nieunormowanym w umowie zawartej pomiędzy twórcą wzoru użytkowego a przedsiębiorcą, jest trafny wyłącznie w odniesieniu do sposobu (zasad) ustalenia należnego twórcy wynagrodzenia i jego wysokości oraz wypłaty. Inaczej rzecz ujmując, po dokonanej z dniem 16 kwietnia 1993 r. nowelizacji ustawy o wynalazczości, tylko umowa określa, co zostało przyjęte przez przedsiębiorcę do zastosowania jako rozwiązanie stanowiące projekt wynalazczy (na czym polega istota tego projektu) oraz - w związku z tym - za co ma zapłacić twórca przyjmujący projekt do stosowania przedsiębiorca (jakie okoliczności, przesłanki strony umowy przyjęły jako podstawę do wyliczenia wynagrodzenia twórcy). Decydujące znaczenie ma zatem w tym zakresie treść umowy, o której stanowi art. 98a ust. 2 i 3 ustawy (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 5 lutego 2002 r., I PKN 669/01, niepublikowany).

W ustanawiającym warunki samego prawa twórcy do wynagrodzenia art. 98a ust. 1 ustawy o wynalazczości akcenty zostały rozłożone inaczej, niż sugeruje to skarżący. Przede wszystkim należy mieć na uwadze, że umowa może stanowić inaczej niż przepis ustawy wyłącznie w zakresie określonym w tym przepisie. Wykładnia gramatyczna art. 98a ust. 1 wskazuje, że jego zakres podmiotowy obejmuje twórcę wynalazku (przez który należy rozumieć odpowiednio wzór użytkowy) oraz przedsiębiorcę, któremu przysługuje prawo do patentu z tego wynalazku (prawo ochronne na wzór użytkowy) zgodnie z przepisami art. 20 ust. 2 lub art. 98 ust. 2 ustawy albo prawo do korzystania z wynalazku na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy, natomiast zakres przedmiotowy - prawo do wynagrodzenia za korzystanie z wynalazku (wzoru użytkowego), chyba że umowa stanowi inaczej. W rezultacie art. 98a ust. 1 ustawy ustanawia zasadę prawa twórcy wymienionego w nim projektu wynalazczego do wynagrodzenia za korzystanie z tego projektu przez zdefiniowanego w tym przepisie przedsiębiorcę, chyba że strony w umowie ustanowiły prawo twórcy do wynagrodzenia także wówczas, gdy przedsiębiorca ten z wynalazku nie korzysta. W takiej sytuacji omawiane uregulowanie umożliwia zapewnienie ochrony interesów twórcy na wypadek zrezygnowania przez przedsiębiorcę z korzystania z wynalazku (w ogóle lub

na zasadzie wyłączności), a w konsekwencji z uzyskiwania z niego korzyści wynikających z ochrony patentowej (prawa ochronnego). Przepis art. 98a ust. 1 ustawy należy zatem odczytywać w ten sposób, że w przypadku, gdy danemu przedsiębiorcy przysługuje prawo do patentu albo prawo do korzystania z wynalazku na jednej z podstaw określonych w tym przepisie, twórca wynalazku ma prawo do wynagrodzenia za korzystanie z wynalazku przez tego przedsiębiorcę, chyba że umowa stanowi inaczej, przyznając twórcy prawo do wynagrodzenia również w razie niekorzystania przez przedsiębiorcę z wynalazku.

Do takiego wniosku prowadzi również wykładnia funkcjonalna. Należy bowiem mieć na uwadze, że dokonana z dniem 16 kwietnia 1993 r. zmiana ustawy o wynalazczości nie wyeliminowała jej podstawowego celu, jakim jest ochrona i - będące jej konsekwencją - wynagradzanie wkładu pracy twórcy wynalazku (wzoru użytkowego). Ochrona ta jest z woli ustawodawcy czasowa, a jej wygaśnięcie powoduje, że chroniony projekt wynalazczy (wynalazek lub wzór użytkowy) staje się stanem techniki i może z niego korzystać każdy bez żadnych ograniczeń. Prawo do wynagrodzenia twórcy wzoru użytkowego jest więc konsekwencją korzystania (lub możliwości korzystania) przez przedsiębiorcę z wynalazku lub wzoru użytkowego w okresie, w jakim rozwiązania te podlegają ochronie i pochodną od uzyskiwanych przez przedsiębiorcę z tego tytułu korzyści (lub możliwości ich uzyskiwania). W rezultacie przysługujące twórcy wynalazku (wzoru użytkowego) prawo do wynagrodzenia, będącego rekompensatą za możliwość korzystania przez przedsiębiorcę z tego nowatorskiego rozwiązania na zasadzie wyłączności, nie może pozostawać w oderwaniu od maksymalnego czasu ochrony przewidzianego przez ustawodawcę. Pozwala to na przyjęcie, że w omawianym zakresie zachował aktualność pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 grudnia 1986 r., IV PR 380/86 (OSNC 1988 nr 1, poz. 22), zgodnie z którym twórcy wzoru użytkowego nie przysługuje prawo do wynagrodzenia po wygaśnięciu prawa ochronnego tegoż wzoru z upływem pierwszego 5-letniego okresu ochronnego i nieprzedłużeniu prawa ochronnego na okres dalszych pięciu lat (por. także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 1997 r., I PK 328/97, OSNAPIUS 1998 nr 16, poz. 495 oraz z dnia 9 grudnia 2004 r., II PK 77/04, OSNP 2005 nr 13, poz. 193). W konsekwencji, wbrew zaprezentowanemu w skardze kasacyjnej pogładowi, zachodzi ścisły związek między art. 98a ust. 1 a art. 8 i art. 80 ustawy o wynalazczości, co oznacza, że przepis art. 98a ust. 1 nie ustanawia możliwości umownego ustalenia prawa twórcy wzoru użytkowego do wynagrodzenia za

korzystanie z tego wzoru przez przedsiębiorcę w oderwaniu od maksymalnie określonego przez ustawodawcę czasu trwania prawa ochronnego.

Powyższe powoduje oczywistą niezasadność kasacyjnych zarzutów naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 56, art. 65 § 2 i art. 353¹ k.c., bez konieczności odnoszenia się do nich.

Z przedstawionych względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

=====